

Bots- og bønnedag

Det er Bots- og bønnedag. Det kjennes som en *anakronisme* som det heter på fint - noe som er hentet fra en annen tid og som ikke gjelder lenger, eller? Da «Den store bededagen» ble forordnet som en fast dag i kirkeåret i 1686 var det en videreføring av en rekke bededager fra 300-tallet og fremover. Grunnen til at man mente at man trengte disse bededagene, var det man opplevde som Guds straffedom, for eksempel krig, uår og pest. Mot disse katastrofene trengtes bønn og bot. Men er dette holdbar teologi? Først og fremst er det nok en ren menneskelig logikk som gjør seg gjeldende her: Dersom vi opplever noe vondt, så har vi kanskje fortjent det, eller hva? Bots- og bønnedagen har inntil ganske nylig hatt en egen liturgi hvor det meste som kunne vitne om lys og glede var fjernet. Målet var å minne folket, altså oss, om vår felles synd, slik at vi skulle angre og vende om. Man kunne til nøds feire nattverd, men da gjerne med fokus på selvransakelse.

Tanken var god: Det er ikke mangel på synd hos oss, både hos den enkelte og i samfunnets strukturer. Å ta rev i seglene, for eksempel når det gjelder vårt store forbruk og den urettferdige fordelingen av godene mellom sør og nord, er nødvendig. Men

kan det stemme at Gud straffer oss med ulykker, sykdom og død for vår synd? Er det ikke noe som skurrer her? La oss høre hva Jesus sier:

Dette hellige evangeliet står skrevet hos evangelisten Lukas i det 15. kapitlet.

Jesus sa: «En mann hadde to sønner. Den yngste sa til faren: ‘Far, gi meg den delen av formuen som faller på meg.’ Han skiftet da sin eiendom mellom dem. Ikke mange dager etter solgte den yngste sønnen alt sitt og dro til et land langt borte. Der sløste han bort formuen sin i et vilt liv. Men da han hadde satt alt over styr, kom det en svær hungersnød over landet, og han begynte å lide nød. Da gikk han og søkte tilhold hos en av innbyggerne der i landet, og mannen sendte ham ut på markene sine for å passe grisene. Han ønsket bare å få mette seg med de belgfruktene som grisene åt, og ingen ga ham noe.

Da kom han til seg selv og sa: ‘Hvor mange leiekarere hjemme hos min far har ikke mat i overflod, mens jeg går her og sulter i hjel! Jeg vil bryte opp og gå til min far og si: Far, jeg har syndet mot Himmelen og mot deg. Jeg fortjener ikke lenger å være

sønnen din. Men la meg få være som en av leiekarene dine.’

Dermed brøt han opp og dro hjem til faren.

Da han ennå var langt borte, fikk faren se ham, og han fikk inderlig medfølelse med ham. Han løp sønnen i møte, kastet seg om halsen på ham og kysset ham. Sønnen sa: ‘Far, jeg har syndet mot Himmelen og mot deg. Jeg fortjener ikke lenger å være sønnen din.’ Men faren sa til tjenerne sine: ‘Skynd dere! Finn fram de fineste klærne og ta dem på ham, gi ham ring på fingeren og sko på føttene. Og hent gjøkalven og slakt den, så vil vi spise og holde fest. For denne sønnen min var død og er blitt levende, han var kommet bort og er funnet igjen.’ Og så begynte festen og gleden.

Imens var den eldste sønnen ute på markene. Da han gikk hjemover og nærmet seg gården, hørte han spill og dans. Han ropte på en av karene og spurte hva som var på ferde. ‘Din bror er kommet hjem’, svarte han, ‘og din far har slaktet gjøkalven fordi han har fått ham tilbake i god behold.’ Da ble han sint og ville ikke gå inn. Faren kom ut og prøvde å overtale ham. Men han svarte faren: ‘Her har jeg tjent deg i alle år, og aldri har jeg gjort imot ditt bud; men meg har du ikke engang gitt et kje så jeg kunne holde fest med vennene mine. Men straks denne

sønnen din kommer hjem, han som har sløst bort pengene dine sammen med horer, da slakter du gjøkalven for ham!’ Faren sa til ham: ‘Barnet mitt! Du er alltid hos meg, og alt mitt er ditt. Men nå må vi holde fest og være glade. For denne broren din var død og er blitt levende, han var kommet bort og er funnet igjen.’»

(Luk 15,11-32)

Fortellingen om den bortkomne sønn er en av kjernefortellingene i Bibelen. Jesus forteller liknelsen etter at han er blitt kritisert for å spise sammen med syndere og tollere. I samme slengen forteller han liknelsen om sauene som gikk seg vill og om mynten som forsvant. I begge tilfeller, og også i fortellingen om sønnen som ble borte, er gleden og feiringen overstadig og nærmest ute av proporsjoner når det som var tapt til slutt kommer til rette.

Jesus tegner bildet av en Gud som aldri slutter å elske, aldri slutter å lete og aldri slutter å glede seg over den som vender hjem. Er ikke dette et helt annet gudsbilde enn det som tradisjonen med Bots- og bønnedag hviler seg på? Er Gud en straffende Gud som vender seg bort fra oss i vrede?

For rundt 600 år siden levde en nonne som het Julian. Hun oppholdt seg som eneboer i et lite tilbygg til St. Julian kirke i Norwich i England, og var kjent som en begavet rådgiver og veileder i det åndelige livet. Da hun var tretti år gammel, ble hun rammet av alvorlig sykdom, og «ved daggry en maidaag i 1373 ble presten tilkalt for å be ved det alle trodde var hennes dødsleie. Mens hun betraktet det krusifikset som presten holdt fram for henne, opplevde hun at all smerte og sykdom ble borte, og at hun ble friskere enn noensinne. Deretter fulgte en serie åpenbaringer, seksten i alt. I disse seksten visjonene ga Gud Lady Julian forståelse for Treenighetens indre kjærlighet og Kristi hensikt med frelsesverket. Det var ingen ny lære. Det spesielle var hennes opplevelse av Guds nærhet og den nye innsikten hun fikk, ikke minst i det som står i Johannes evangelium. Tjue år senere forfattet hun «The Revelasjons of Divine Love» (Åpenbaringer om guddommelig kjærlighet), et verk som regnes for å være et av de viktigste i den vestlige kristne litteratur, og så vidt vi vet, den første verk skrevet av en kvinne på engelsk. Hennes vakre, stilrene og naturlig språk gjør hennes bok til innledningen til den rike kvinnelige forfattertradisjonen som siden fikk utfolde seg på engelsk.»

Slik står det skrevet i forordet til den lille boken som kom i norsk oversettelse i 1986 (Julian av Norwich, Innhyllet i kjærlighet, St. Olavs Forlag).

Dessverre ble boken hennes dårlig mottatt, for budskapet hennes var ikke det kirken forkynte på den tiden. Der kirken forkynte en vred Gud som man måtte forsøke å blidgjøre ved å gjøre bot og gode gjerninger, forkynte Julian en Gud som aldri tok øynene sine fra sine kjære barn, men fortsatte å se på oss med et kjærlig blick, fylt av medfølelse og ønske om å trøste og hjelpe. Julians budskap var at Gud er kjærlighet. Alltid. Uansett hvordan vi må føle det, og også om vi føler oss forlatt, er Gud likevel nær.

Vi trenger ingen Bots- og bønnedag for å blidgjøre Gud, for det finnes ingen vred Gud. Gud er kjærlighet. «Kjærligheten tåler, utholder og tror alt. Kjærligheten tar aldri slutt» (1 Kor 13).

Guds kjærlighet møter oss daglig gjennom alt som er godt.

Jeg beklager hvis jeg kjeder dere med dette budskapet jeg stadig kommer trekkende med, til og med på en dag som var ment å mane oss til bot og anger! Og jeg mener ikke at vi ikke bør angre og vende om fra alt som påfører våre medmennesker og vår klode smerte. Men ikke fordi Gud er sint, men fordi Gud vil

at alle skal ha det godt. Det er vårt kall å bringe Guds kjærlyghet til vår neste.

Jesus forkynte Guds kjærlyghet gjennom sine liknelser. Julian av Norwich forkynte Guds kjærlyghet gjennom sine visjoner.

Budskapet om den betingelsesløse kjærlygheten har alltid møtt motstand, og kanskje først og fremst i vår egen snevre logikk som har så vondt for å ta imot det vi ikke fortjener. Det er derfor vi feirer nattverd på denne bots- og bededagen, fordi nattverden er Guds festmåltid for alle oss som kommer hjem sammen med den bortkomne sønnen. Vi skal ikke bli stående utenfor i mørket sammen med ham som ikke klarte å glede seg. Vi vil feire hjemkomsten og glede oss over at vi har en Gud som aldri har sluttet å elske oss.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var, er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.